

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Вадима Гетьмана

Досьє

Леонід Макарович Кравчук - перший Президент незалежної України

Виконала:

Студентка II курсу, спец.6601/1

Конюх Оксана Сергіївна

Викладач:

Смолянок Володимир

Федорович

2010р.

План

Вступ

Дитинство, студентство, початок політичної діяльності Леоніда Макаровича Кравчука

Політична діяльність Леоніда Кравчука до проголошення незалежності України

Президентські вибори 1 грудня 1991 року

Становлення владних структур за президентства Л.М. Кравчука

Діяльність Леоніда Кравчука після дострокових виборів 1994 року

Державні нагороди Леоніда Кравчука

Леонід Макарович Кравчук як письменник

Погляди Леоніда Кравчука на сучасну політику

Висновок

Додатки

Вступ

Народився 10 січня 1934 року, у селі Великий Житин Рівненської області.

Сімейний стан Одружений. Дружина Антоніна Михайлівна – доцент економічного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Має сина Олександра.

Освіта Вища. 1958 року закінчив Київський державний університет ім. Тараса Шевченка, економіст, викладач політекономії. Кандидат економічних наук. Професор багатьох національних та іноземних університетів.

Ім'я першого Президента України харизматичне у вітчизняному політикумі не лише тому, що назавжди вписане в історію держави. Адже воно асоціюється з нашою незалежністю, бо голоси за Леоніда Кравчука віддали 90 відсотків громадян України, котрі однозначно голосували й за незалежність. Саме Кравчук підписав у Біловезькій пущі угоду, яка юридично поставила крапку в історії Радянського Союзу. До слова, й референдум ініціював тоді якраз він — Голова Верховної Ради України. "Москва нас так просто не відпустила б",— так коментував ті доленосні події Леонід Макарович. Та сили йому, за його словами, завжди додавало те, що його позиція абсолютно збігалася з позицією мільйонів українців. Як партійний, політичний і державний діяч Леонід Кравчук завжди переймався не особистими, а суспільними проблемами. І нині вважає, що в ідеалі політик має бути людяним, відкритим, поважати людей, вміти слухати їх, діяти відповідно до ситуації.

Президент Кравчук не тримався за владу і через три роки оголосив дострокові президентські вибори. Він зробив такий крок, за його словами, заради стабільності в Україні та злагоди в суспільстві, повідомляли інформаційні агентства. Красиво завершивши своє перебування на посаді глави держави, Леонід Кравчук не пішов із політики, він народний депутат України. І у свої сімдесят п'ять відзначається завидним оптимізмом: "Я

людина надійна — маю надію лише на краще",— цитує экс-президента преса.

10 січня Леонід Кравчук відсвяткував ювілей. Перший Президент України в день свого 75-річчя побував на ювілейній фотовиставці, присвяченій його життю і діяльності. Тут було представлено документи і матеріали, що відображають державну, суспільно-політичну діяльність, творчість та життя першого Президента нашої держави.

1 грудня 1991 року відбулася друга значима подія в історії президентства України. У той день на референдумі народ віддав свої голоси за проголошення незалежності України й обрав першого Президента уже нової Української держави - Леоніда Кравчука. Автор крилатої фрази "Маємо те, що маємо", перший президент незалежної України Леонід Макарович Кравчук до цих пір в хорошій формі. Приходячи додому, годує білок, управляється по господарству, іноді варить вареники. У його кабінеті стоїть портрет красуні онучки, а також фотографія, на якій він обіймає своїх улюблених собак....

*Дитинство, студентство, початок політичної діяльності Леоніда
Макаровича Кравчука*

Леонід Макарович народився в простому українському селі на Волині за часів, коли ще не знали слова "президент". Він чудово пам'ятає діда, який на той час мав славу дуже грамотної людини, вмів читати і писати. Саме він навчав маленького Леоніда грамоті: "Першою книгою, яку я навчився читати, була Біблія. Потім був "Кобзар" Шевченка і ще "Назар Стодоля", - згадує Кравчук.

Дитинство, юність і отроцтво майбутнього глави нової держави схожі на мільйони інших. Як будь-яка дитина тих часів маленький Льоня пізнав холод і голод. Його родину не обминули й сталінські репресії: без суду і слідства був розстріляний рідний дядько Леоніда. А в 1944 році на фронті загинув його батько. І 10-річний напівсирота пізнав у повному обсязі, як виглядає справжнє лихо.

Але Леонід Макарович дотепер згадує свою малу батьківщину і дитячі часи з особливим трепетом у душі: "Я народився в простому селі на Рівненщині. Дитинство минуло в такі роки, коли шматочок булки здавався справжнім подарунком. Я на все життя запам'ятав, як один раз мама на день народження принесла мені загорнену в хусточку халву. Грам п'ятдесят, не більше. От смак тієї халви із соняшникових насіннячок відчуваю досі. А іграшки я сам робив. Пам'ятаю, спорудив собі до дня народження ковзани з дерев'яних колодок і дроту. Примотав до ніг і поїхав. Правда, щоб ноги не роз'їжджалися, доводилося використовувати палку з цвяхом. Нею відштовхувався і у такий спосіб котився по льоду".

Батьки Леоніда Макаровича жили і працювали в селі, до роботи привчали з дитинства і Леоніда: "Вже в дев'ятирічному віці я вставав рано, йшов у поле, брав серп, косив траву. Потім треба було її порізати, насипати у відро, додати води, сироватки, борошна, перемішати і дати свиням. Потім брав корову і вів на луг, на пасовище. Ходив босим і часто від втоми забував

навіть ноги помити. Але я ніколи не скаржився на важке дитинство. Хоча, як говориться, було і холодно, і голодно, і працював багато, і босоніж до першого снігу ходив. Зате навчився терпимості та завзятості в досягненні мети". У перервах між роботою маленький Леонід мріяв про те, що коли виросте, стане господарем великої ділянки, а про що йому було ще мріяти: "У мене не було іншої мрії, тому що я не міг більше знати, ніж бачив".

З того, чому його вчили батьки в дитинстві, Леонід Макарович виніс дві речі: перше - потрібно завжди працювати, і друге - потрібна віра: "Вірити в Бога і відвідувати церкву було не бажанням, а скоріше обов'язком. Тому що, скажімо, йти освячувати воду, коли на вулиці 20 градусів морозу, і не дуже хороший одяг, чесно кажучи, сказати, що так хотілося йти, було б перебільшенням".

У селі, де вчився Леонід Кравчук, була тільки початкова школа, що складалася з чотирьох класів. "Збирали в школу мене ніяк: який одяг був, в такий одягли. Сказали взяти зошит - зошита не було ". Але не судилося Леоніду Макаровичу випробувати принади перших шкільних років: почалася війна. Школу закрили, з неї зробили військову комендатуру. І тільки через три роки заняття в ній поновилися. За цей час він встиг все позабувати, чого вчився. "Під час війни ми ходили по полях, збирали втрачені патрони, пістолети, гранати. Я навіть коня привів, високого такого, напевно, кавалерійського, у нас в селі таких не було".

Незважаючи на те що Кравчук пропустив багато що в шкільній програмі, йому добре давалася арифметика. Не випадково для продовження навчання він вибрав торгово-економічний технікум. За рахунок того, що він добре розбирався в математиці, Кравчук мав переваги перед іншими студентами: "Ми знімали кімнату втрьох із хлопцями. І коли потрібно було йти на суботники, мене залишали, щоб я робив уроки, розв'язував задачі. Вони працювали за мене, а я вчився за них ". Технікум Кравчук закінчив на "відмінно" і вступив до Київського університету на економічний факультет : "Навчаючись в університеті імені Шевченка, мешкав у гуртожитку на 6-й

Новій вулиці. Тепер це вулиця Освіти, - пригадує Кравчук. - У кімнаті жили 12 людей. А умивальник був схожий на величезне корито. Після третього курсу брав участь в освоєнні цілинних земель у Казахстані. Працював трактористом". У студентські роки, як згадують однокурсники, Леонід Кравчук був улюбленцем курсу. Жодний захід без нього не обходився. Він завжди і у всьому намагався бути першим - і в роботі на цілині, і в студентських капусниках. Саме в університеті, на своєму факультеті, Леонід Макарович зустрів свою другу половину - Антоніну.

В 1958 році, захистивши диплом, молодий фахівець Кравчук поїхав викладати в Чернівецький фінансовий технікум політекономію. Підтвердженням цьому є копія заяви, яку написав Леонід Кравчук про прийняття його на роботу. (Додаток 1). "Мешкав у червоному куточку жіночого гуртожитку. Тому вмиватися і голитися щодня доводилося в громадському туалеті на міській площі. На допомогу батьків розраховувати не доводилося. Але нічого, якось пережив", - пригадує Леонід Макарович. Але бажання стати президентом виникло навіть не тоді, коли він почав посилено вивчати цю дисципліну: "У мене не було інтересу до президента як до особистості, до його повноважень, я мав інтерес до країни в цілому. Для мене Драйзер як письменник представляв набагато більший інтерес, ніж будь-який президент США ". Він всерйоз задумався про роль і значення президента лише тоді, коли став головою Верховної Ради.

"Серед тих, хто був причетний до розвитку нашого міста, варто згадати незлим, тихим словом і колишнього Президента України Леоніда Макаровича Кравчука." - зазначається в газеті "Чернівці". (Додаток 2).

А через два роки почалася партійна робота. І пішов Леонід Кравчук відомими вже з офіційної біографії службовими сходами все вище і вище. Аж до найвищої посади в державі. І що важливо, успішність цієї його ходи визначали не "блакитно-кравне" або фінансово забезпечене походження, не підтримка могутніх батьків або інших покровителів, а особисті та ділові якості Леоніда Макаровича. Тобто риси, які разом з його народною мудрістю,

дозволили стати йому людиною з великої літери - особистістю, фахівцем та державним діячем. Згодом Леонід Макарович закінчив Академію суспільних наук при ЦК КПРС в 1970р. Кандидат економічних наук, кандидатську дисертацію захистив за темою "Сутність прибутку при соціалізмі та її роль у колгоспному виробництві". З 1958 працює викладачем Чернівського фінансового технікума. З 1967-1970 є аспірантом Академії суспільних наук при ЦК КПРС. Працює завідувачем сектору, інспектором, помічником секретаря, першим заступником завідувача відділу, завідувачем відділу агітації і пропаганди ЦК КПУ. З 1988-1990 очолює ідеологічний відділ, секретар ЦК КПУ. Другий секретар ЦК КПУ.

Політична діяльність Л. Кравчука до проголошення незалежності України

У 1970—1988 рр. — завідувач сектору, інспектор, помічник секретаря ЦК, Перший заступник завідувача відділу, завідувач відділу агітації та пропаганди ЦК КПУ.

У 1988—1990 рр. — завідувач ідеологічного відділу, секретар ЦК КПУ.

У 1990 р. — другий секретар ЦК КПУ.

У 1989—1990 рр. — кандидат у члени Політбюро.

У 1990—1991 рр. — член Політбюро ЦК КПУ.

У 1989 році відстоював ухвалення постанови Політбюро ЦК КПУ про заборону Народного руху України, проте зазнав невдачі.

Народний депутат України X—XIV (в тому числі I—IV) скликань.

У 1990—1991 рр. — Голова Верховної Ради України.

Своїм єдиним козирем, який допоміг йому домогтися найвищого поста в державі, Леонід Кравчук вважає свою публічність: "Будучи заввідділом ЦК, я першим в країні включився в публічні дискусії з Народним Рухом - з Іваном Драчем, В'ячеславом Чорноволом. Тоді це була бомба. Це зараз прямий ефір ні про що нікому не говорить. А тоді народ слухав це і вбирав,

як губка ". Його почали впізнавати на вулицях, люди із захватом спостерігали за ним з екранів телевізорів. Тому він практично не сумнівався, що народ обере саме його.

До вершин кар'єри Л.Кравчук йшов 56 років. Сільський хлопчина з Рівненщини, батько якого загинув на фронті, а мати все життя пропрацювала у колгоспі, спромігся не лише стати дипломованим економістом, кандидатом наук, а й здолати тернистий шлях від рядового працівника обкому до другого секретаря ЦК КПУ.

23 липня 1990 р. сесія Верховної Ради УРСР у зв'язку з відставкою В.А.Івашка обрала на альтернативній основі Л.М.Кравчука головою Верховної Ради УРСР. Новообраний голова парламенту відразу ж заявив, що розуміє політичні перетворення, які відбуваються сьогодні в нашому житті, в контексті загальнодемократичного процесу і вважає за потрібне вирішувати питання про владу у республіці та про Союзний договір.

Він чудово усвідомлював, що зіткнеться із протидією, неприйняттям його опозицією. Тому цілком слушно закликав до конструктивної співпраці увесь спектр наявних тоді політичних сил.

Уже на початку вересня 1990 р. Л.Кравчук значно скоригував бачення проблеми консолідації, заявивши на одній із прес-конференцій: "Я був тоді впевнений, що вона можлива. Але тепер, коли утвердилися різні групи, партії, вона стала нереальною. Я за консолідацію українського народу, за вихід з кризи, за будівництво нової суверенної держави. Щодо консолідації в самій Верховній Раді, то це — ілюзії. Але не треба ворожнечі. Потрібні розумні компроміси".

Президентські вибори 1 грудня 1991 року

Акт проголошення незалежності, а також винесення його на загальноукраїнський референдум підтримали майже всі політики і громадсько-політичні організації. На референдумі 1 грудня 1991 р. 90%

виборців, які брали участь у голосуванні (76% дієздатних громадян), схвалили незалежність України. 1 грудня 1991 р. було вирішено й інше суттєвіше питання — обрано першого Президента незалежної України.

Цьому передувала гостра передвиборна боротьба. З великої групи претендентів вибороли право стати кандидатами в Президенти України сім осіб: Л.Кравчук, В.Чорновіл, Л.Лук'яненко, І.Юхновський, В.Гриньов, О.Ткаченко та Л.Табурянський. Фаворитом вважався Голова Верховної Ради Л.М.Кравчук, котрий запропонував програму із п'яти "Д" — "Державність. Демократія. Добробут. Духовність. Довіра". Вихід незалежної України на історичну авансцену поставив її державних і політичних діячів перед необхідністю самостійного розв'язання багатьох складних проблем. Першою і чи не найголовнішою з них було ставлення до перспектив СРСР. 25 листопада парафування нового Союзного договору не відбулося. А на початку грудня 1991 р. лідери України, Росії та Білорусі проголосили у Мінську утворення Співдружності Незалежних Держав (СНД).

Перші **Вибори Президента України** відбулись 1 грудня 1991 року. Використовувалася система абсолютної більшості. У разі відсутності кандидата, що набрав абсолютну більшість від числа тих, що взяли участь у виборах, передбачався 2-й тур, у якому б змагалися двоє, що набрали найбільше голосів. Але 2-й тур не знадобився. Леонід Кравчук посів 1-ше місце у всіх регіонах, за винятком трьох областей Галичини, де переміг В'ячеслав Чорновіл.

Одночасно з референдумом про "Підтвердження чи ні Акту проголошення незалежності України?" були проведені вибори Президента України, результатом голосування яких було більше 60%, що стало рекордом для України. Леонід (трохи не сказав Ілліч) Макарович Кравчук і став ним, от тільки питання, перший або другий (мається на увазі Михайло Сергійович, ні-ні, не "Міхал Сергійович", а Грушевський). І не варто забувати, що левову частку голосів надало йому російськомовне населення, до якого він і звернув

свої погляди у важкий час, як це зробив "Великий Йосип", він же Сталін: "Дорогі брати і сестри ...". (Додаток 3).

В п'ятиденний термін після виборів, тобто 5 грудня 1991 року, відбулася інаугурація новообраного президента. (див. Додаток 4)

Новообраний президент згідно своєї передвиборчої програми планував зробити в країні багато змін. Зокрема в таких сферах, як внутрішня та зовнішня політика України, економічне життя України, культурі, освіті та інших. Про свої плани щодо цього Леонід Кравчук офіційно розповів під час свого виступу на урочистому засіданні Верховної Ради України 5 грудня 1991 року. (Додаток 5).

Становлення владних структур за президентства Леоніда Макаровича Кравчука 1991 – 1994 роки

Проголошена незалежність надзвичайно гостро поставила питання про розбудову держави. Одним з найперших державотворчих кроків було запровадження атрибутів державності. Важливими віхами на цьому шляху стали:

1. *Фіксація кордонів.* 4 листопада 1991 р. Верховна Рада прийняла Закон "Про державний кордон України", який проголошував недоторканість кордонів, визначав порядок їхньої охорони та правила переходу. 12 грудня цього ж року з метою гарантування економічної безпеки республіки Президент України підписав Указ "Про утворення державного митного комітету України".

2. *Визначення громадянства.* 8 жовтня 1991 р. Верховна Рада прийняла Закон "Про громадянство України". Відповідно до цього Закону громадянство надавалось усім, хто проживав на території республіки, незалежно від соціального стану, статі, політичних та релігійних Україна на шляху незалежності гійних поглядів, хто не являвся на момент набуття

чинності Закону громадянином інших держав і не заперечував проти отримання громадянства України.

3. *Визнання національної символіки як державної.* У січні—лютому 1992 р. Низкою постанов Верховна Рада затвердила державним гімном мелодію М. Вербицького "Ще не вмерла Україна", синьо-жовте знамено — державним прапором, а тризуб — малим гербом України.

4. *Запровадження власної грошової одиниці.* З метою виходу з рубльової зони в 1992 р. на території республіки було започатковано обіг купонів багаторазового використання, а 2 вересня 1996 р. відповідно до Указу Президента на зміну купону прийшла справжня національна валюта — гривня.

На початковому етапі самостійного існування для України стратегічно важливим завданням було створення власних збройних сил — гаранта захисту державної незалежності, територіальної цілісності та суверенітету країни. 24 серпня 1991 р. було розпочато процес визначення і створення механізму захисту української державності. Вже 11 жовтня 1991 р. Верховна Рада затвердила концепцію оборони та розбудови Збройних сил України. У цьому документі констатувалося прагнення України стати нейтральною, без'ядерною, позаблоковою державою. Обороздатність за таких умов мала бути забезпечена створенням власних збройних сил. Згідно з концепцією цей процес розгортався шляхом поетапного скорочення і послідовного переформування військ Київського, Одеського, Прикарпатського військових округів, окремої армії протиповітряної оборони, повітряних армій та Чорноморського флоту. Чисельність збройних сил повинна не перевищувати 0,8—0,9% від чисельності населення України

(420—440 тис. осіб). Військові асигнування мають становити 4—5% державного бюджету. Нового імпульсу розбудові армії надав референдум 1 грудня 1991 р. Вже 6 грудня побачив світ Закон "Про Збройні сили України", у якому Україна як незалежна

держава і суб'єкт міжнародного права офіційно проголошувала створення власних збройних сил. Пакет Законів, які було прийнято надалі ("Про прикордонні війська України", "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" та ін.), створив певну правову базу для реформування війська.

Розгорнувся процес реструктурування Збройних сил України. Якщо на 1 січня 1992 р. військові формування Становлення владних структур на території України налічували 726 тис. осіб, то на 1 квітня 1993 р. — 525 тис. осіб. Загальносвітові тенденції — активізація процесу роззброєння, зниження рівня воєнного протистояння, з одного боку, реальні можливості та потреби української держави — з іншого, зумовили зменшення чисельності військ і суттєве скорочення озброєнь. Вже на початку 1994 р. Україна вивезла зі своєї території всю тактичну ядерну зброю. Паралельно зі скороченням особового складу, озброєнь і бойової техніки тривала розбудова Збройних сил, визначалася їхня структура. У жовтні 1993 р. Верховна Рада прийняла "Воєнну доктрину України". Документ такої ваги республіка прийняла першою серед країн СНД. З урахуванням трирічного досвіду він ставив завдання розбудови Збройних сил у трьох площинах — воєнно-політичній, воєнно-технічній та воєнно-економічній. Характеризуючи завдання та зовнішні функції української армії,

Президент України підкреслив, що "хоча ми ні на кого не збираємося нападати, нікому не загрожуємо силою, але ми маємо бути готовими захистити свою державу і свій народ. Це єдине, що визначає характер і зміст Збройних сил України".

У цілому процес розбудови української армії мав керований і поступальний характер, але в його розгортанні виявилось чимало проблем. Це проблеми Чорноморського флоту, конверсії, кадрів, соціального захисту військовослужбовців, раціональної організації військової освіти тощо.

Офіційне затвердження атрибутів державності, створення власних збройних сил — гаранта захисту державної незалежності — лише початок

процесу розбудови держави. У межах цього процесу розгортаються і взаємодіють дві суспільні тенденції — трансформація вже існуючих до проголошення незалежності елементів держави та формування нових структур. Отже, суть "розбудови держави" полягає в перетворенні уламку імперії на самодостатню, саморегулюючу систему. Пріоритетним напрямом державотворчого процесу є формування трьох основних гілок влади — законодавчої, виконавчої та судової. Вищий законодавчий орган України— Верховна Рада — дістався в спадок від Української РСР. її було обрано ще навесні 1990 р. , і аж до весни 1994 р. депутати Верховної Ради дванадцятого скликання визначали перебіг законодавчого процесу. У цьому були свої позитивні та негативні моменти. Позитивні — Україна на шляху незалежності забезпечувалися спадкоємність та керованість суспільного розвитку на початковій фазі реформ, існувала база для розгортання державотворення. Негативні — більша частина депутатів Верховної Ради займала консервативну позицію і гальмувала створення правового поля для демократичних перетворень. Перший парламент незалежної України за період своєї діяльності прийняв майже 450 законів. На жаль, відсутність науково обґрунтованої моделі побудови демократичної держави, політичне протистояння, непрофесіоналізм депутатів тощо вплинули на якість прийнятих юридичних актів. Значна їх кількість мала декларативний характер, не була забезпечена механізмом їхньої реалізації. Суттєво вплинуло на політичний розвиток те, що в структурі виконавчої влади України виник новий важливий елемент.

У кризових умовах з метою забезпечення сильної виконавчої влади, яка стала гарантом послідовності перебудовчих процесів, політичної єдності в центрі та на місцях, Верховна Рада Законом від 5 липня 1991 р. запровадила Інститут Президентства. Термін "президент" в перекладі з латинської мови означає "той, хто сидить попереду". Іноді ще перекладають і як "головуючий". Проте в суспільній свідомості найчастіше ця посада асоціюється з поняттям "лідер". Президент України є главою держави і

главою виконавчої влади. Він пропонує для затвердження Верховною Радою персональний склад Кабінету Міністрів та прем'єр-міністра. У межах своїх повноважень Кабінет Міністрів вживає заходи щодо забезпечення національної безпеки та обороноздатності; розробляє та вирішує практичні питання соціально-економічного розвитку; піклується про охорону природи та ін.

Судова влада здійснювалася судовими органами, які у своїй сукупності становлять судову систему України. Складовими цієї системи є Верховний суд республіки, загальні, арбітражні та військові суди. Нагляд за точним виконанням законів на всій території республіки відповідно до Закону України "Про прокуратуру", прийнятого 5 листопада 1991 р . , покликана була здійснювати Генеральна прокуратура республіки. На перший погляд, розпочалася розбудова досить стрункої і зваженої системи управління, проте майже з самого початку свого функціонування вона стала давати збої. Механізм влади або ж пробуксовував при прийнятті рішень, або гальмував практику реформування, або не Становлення владних структур забезпечував належного соціального захисту населення, або самоусувався від керівництва господарськими процесами. Внаслідок цього замість цивілізованого і демократичного розподілу влад виникло двовладдя, а згодом три центри влади — Президент, Верховна Рада та Уряд. Причому складові владної тріади виявилися далеко не рівноправними.

За оцінкою експертів Національного інституту стратегічних досліджень (1993), криза влади в Україні значною мірою була зумовлена кризою існуючого державного ладу, його несистемним характером. В основі державного устрою республіки лежало, по суті, механічне поєднання елементів парламентської республіки, президентського правління і радянської влади, що зумовлювало чимало внутрішніх протиріч. Найслабшою ланкою в трикутнику протистояння центрів влади був уряд, я к и й не мав достатньої самостійності та свободи дій, але в критичні моменти перетворювався на головного винуватця; ставав своєрідним політичним

громовідводом для зняття соціального напруження. Верховна Рада 12 скликання за час свого функціонування змінила чотири уряди — В. Масола (травень—жовтень 1990 р .) , В. Фокіна (листопад—жовтень 1992 р .) , Л. Кучми (жовтень 1992—вересень 1993 р.), Л. Кравчука— Ю. Звягільського (вересень 1993—червень 1994 р .).

Жорстке протистояння лягло в основу відносин між Президентом і Верховною Радою. Український парламент, надавши Президентові значні повноваження для практичного державотворення, одразу почав їх обмежувати. Л. Кравчука намагалися максимально позбавити впливу на вирішення внутрішніх проблем і локалізувати його компетенцію міжнародною сферою. Вже в січні 1992 р. відбулося закрите засідання президії Верховної Ради з участю Президента і прем'єр-міністра, на якому розглядалося питання про структуру державного управління в Україні. Під час обговорення тодішній Голова Верховної Ради І. Плющ, звертаючись до Л. Кравчука, запропонував йому таку альтернативу: "Є два шляхи. Сьогодні в нас записано не в Конституції, а в Законі про Президента, що Президент є глава держави і глава виконавчої влади. Якщо ви хочете бути т а к и м . . . — управляйте всім і вся. Я вам цього не раджу. Є другий шлях. Обирайте найпрестижніше місце у Києві... і представляйте державу" . Президент не дуже поспішав скористатися всією повнотою наданих йому повноважень. Водночас Л. Кравчук Україна на шляху незалежності періодично вдавався до спроб шляхом концентрації влади зміцнити свої позиції всередині держави. У травні 1993 р. він виступив з пропозиціями, суть я к и х полягала в тому, що Президент формує уряд, бере на себе безпосереднє керівництво Кабінетом Міністрів, тобто реально очолює виконавчу владу. Парламент зосереджує свою увагу на прийнятті законів, постанов та здійснює тільки повноваження, передбачені Конституцією. Характерно, що Президент не ставив питання про додаткові повноваження Верховна Рада мала надати йому лише одне право: видавати укази з невизначених, неврегульованих

економічних питань, які втрачають силу після прийняття Верховною Радою відповідних законів.

Під час свого виступу в парламенті Л. Кравчук, намагаючись досягти бажаної мети, вдався навіть до такого аргументу: "Зрештою, я маю право на звернення до народу, щоб пояснити свою позицію". Проте Верховна Рада його не підтримала. Протистояння Президент — Верховна Рада мало місце не тільки в центрі, а й у регіонах, де воно набуло форми конфлікту між місцевими радами та органами місцевої державної адміністрації. Останні були створені навесні 1992 р. відповідно до Закону України "Про представника Президента України" та Положення "Про місцеву державну адміністрацію", затвердженого Указом Президента.

Запровадження посади представника Президента, формування апарату місцевої державної адміністрації були спробою реформувати радянську систему, створити жорстку виконавчу вертикаль, підпорядковану Президентові, та здійснити реформування місцевої влади не вдалося. Верховна Рада 1994 р. ліквідувала місцеві державні адміністрації і повернула державну владу на місцях радам народних депутатів та їхнім виконкомам.

Отже, на початковому етапі державотворення (1991 — перша половина 1994 р.) в процесі розбудови та становлення владних структур визріла криза, яка виявилася в низці негативних тенденцій:

- 1) у цей час не вдалося ефективно і зважено здійснити розподіл владних повноважень;
- 2) роздвоєність виконавчої гілки влади (Президент — уряд) надзвичайно ускладнювала управління і заважала працювати;
- 3) загальна невизначеність у розподілі владних функцій і повноважень зумовлювала тотальну безвідповідальність на всіх рівнях; Становлення владних структур.
- 4) послідовна протидія Верховної Ради не дала змоги створити сильну виконавчу владу, необхідну в умовах перехідного періоду.

За цих обставин невдоволення мас діяльністю Президента та Верховної Ради невпинно наростало і досягло свого піку в червні 1993 р. Під тиском шахтарських страйк і в було прийнято рішення про проведення 26 вересня цього ж року референдуму з питань довіри Президентові та Верховній Раді. Таке рішення не могло швидко вгамувати розбурхане, виведене з рівноваги суспільство, навпаки, воно ще більше стимулювало розпал пристрастей. Це виявилось в посиленні протистояння партій, поглибленні розколу між Президентом та Верховною Радою. Спробою вирватись із цієї кризи і стало нове радикальне рішення щодо проведення в першій половині 1994 р. дострокових виборів Верховної Ради і Президента України.

Після тривалих дискусій вибори до Верховної Ради було вирішено проводити за мажоритарною системою, відповідно до якої висування кандидатів відбувалося в територіальних округах, а не за партійними списками. Ця система помітно обмежила вплив і можливості політичних партій та громадських об'єднань. Дострокові вибори до Верховної Ради і вибори Президента України були об'єктивно назрілими та історично зумовленими. Вони поклали початок оновленню вищих органів влади. Згідно із Законом України від 18 листопада 1993 р. "Про вибори народних депутатів України", у 450 виборчих округах окружними виборчими комісіями було зареєстровано 5833 кандидати в народні депутати України — в середньому по 13 осіб на один депутатський мандат. 11 травня 1994 р. нова Верховна Рада розпочала свою роботу з виступу голови Центрвиборчкому, котрий повідомив остаточні дані виборів: було обрано 338 народних депутатів, серед яких 168 осіб належали до різних партій. Майже три чверті парламенту — віком від 25 до 50 років і в. До Верховної Ради України обрано представників 13 національностей. Головою українського парламенту було обрано О. Мороза.

Порівняно швидко відбулася структуризація Верховної Ради України. На 1 липня 1994 р. у її складі налічувалося 9 депутатських груп і фракцій: фракція "Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя" (84

депутати); фракція Народного руху України (27); Соціалістична фракція (25); група "Центр" (38); група Україна на шляху незалежності "Аграрники України" (36); група "Реформи" (27); група "Єдність" (25); група "Державність" (25); "Міжрегіональна депутатська група" (МДГ) (25); 20 народних депутатів не входили до складу фракцій і груп. Другий етап виборів, що відбувся в липні—серпні, суттєвих коректив у цей розклад політичних сил не вніс. 7—8 груд. 1991 разом із президентом Росії Б.Єльциним і головою ВР Білорусії С.Шушкевичем брав участь у нараді в Біловезькій Пуші (Білорусь), на якій було ухвалено рішення про ліквідацію СРСР і створення Співдружності Незалежних Держав. Як Президент України поставив підпис під Біловезькою угодою про створення СНД 1991. Перебував на посаді Президента України до лип. 1994. У цей період почалося формування атрибутів державності України, скорочення ЗС, створення багатопарт. системи, започаткувався процес поділу держ. влади. Протистояння Президента і ВР призвело до створення в лют. 1992 Держ. думи України, яку К. очолював до жовт. 1992 і діяльність якої виявилась неефективною. У березні 1992 було запроваджено інститут представників Президента України, що значною мірою зміцнило президентську вертикаль, але водночас призвело до протистояння між цими представниками та головами міськ. і районних рад через неокресленість від-повідних компетенцій. Спроби Прем'єр-міністра України Л.Кучми (призначений у жовт. 1992) підпорядкувати собі представників Президента України в областях призвели до його конфронтації з К. До цього за відсутності чіткого проекту реформ додалися труднощі в екон. розвитку, падіння життєвого рівня народу, зростання злочинності. Протистояння К. і тогочасного складу депутатів ВР України закінчилося ухваленням рішення обопільно достроково припинити свої повноваження й оголосити нові вибори.

Діяльність Леоніда Кравчука після дострокових виборів президента України 1994 року

В умовах гострої соціально-економічної та політичної кризи 24 вересня 1993 р. Верховна Рада України ухвалила рішення про проведення дострокових виборів до парламенту — 27 березня — і Президента України — 26 червня 1994 р. За два з половиною роки, що минули після перших президентських виборів в Україні, бажаючих балотуватися істотно поменшало: якщо 1991 р. майже 100 висуванців розпочинали боротьбу, то 1994 р. — лише 11, з яких 7 (Л.Кравчук, В.Бабич, Л.Кучма, В.Лановий, О.Мороз, І.Плющ та П.Таланчук) були зареєстровані кандидатами у Президенти України. 26 червня 1994 р. за результатами голосування визначилися два претенденти, які набрали найбіль-шу кількість голосів і вийшли у другий тур: Л.М.Кравчук (37,68%) та Л.Д.Кучма (31,25% голосів). 10 липня відбувся другий тур виборів. А вже о 5-й ранку 11 липня із Адміністрації Л.Кравчука зателефонували до виборчого штабу Л.Кучми й привітали суперників із перемогою. За Л.Кучму проголосувало понад 52% тих, хто прийшов на виборчі дільниці, за Л.Кравчука —45%. Леонід Кравчук передав естафету влади Леоніду Кучмі. Але пригадаймо Фрідріха Ніцше, який стверджував, що величним для історії є той, хто задав напрямок. Усвідомлює це і сам Леонід Макарович, який в одному із своїх постпрезидентських інтерв'ю наголосив, що усі його наступники на президентській посаді — "п'ятий, десятий, сороковий — лише продовжуватимуть робити те, що розпочав я. Добре чи погано, але лише продовжуватимуть. Погодьмося зі словами його наступника на нелегкій президентській посаді — Л.Кучми, який сказав про свого попередника: "Я віддаю належне Леоніду Макаровичу Кравчуку, який зробив перші нелегкі кроки на шляху становлення української державності".

Леонід Макарович Кравчук був обраний народним депутатом у 1994 р. — на довиборах в одному з мажоритарних округів на Тернопільщині. 1994-

2006 рр.. - Народний депутат України II-IV скликань. Був членом Комітету Верховної Ради у закордонних справах і зв'язках з СНД Верховної Ради України. Входив до фракції "Соціально-ринковий вибір", "Конституційний центр". До парламенту III і IV скликань пройшов за списком Соціал-демократичної партії (об'єднаної). Під час IV скликання очолював фракцію СДПУ (о). Був членом цієї партії.

На парламентські вибори 2006 року Л. Кравчук пішов у якості лідера "Опозиційного блоку" НЕ ТАК! ", "Базовим елементом якого була СДПУ (о). У компанії (у першій десятці списку) з першим главою держави йшли лідер об'єднаних есдеків " Віктор Медведчук, його заступники по партійній лінії Нестор Шуфрич і Михайло Папієв, голова Республіканської партії Юрій Бойко, відомий футбольний функціонер Григорій Суркіс і знаменитий футболіст Олег Блохін. Результат блоку - 1,01% відсотка голосів виборців при необхідних 3% (11-е місце в "загальному заліку"). З 2000 року - президент Українського муніципального клубу. З 2001-го - президент Всеукраїнської благодійної організації "Місія" Україна - Відома "

Державні нагороди Леоніда Макаровича Кравчука

Перший президент України Леонід Макарович Кравчук був нагороджений такими державними нагородами: Герой України та Орденом князя Ярослава Мудрого.

Герой України (з врученням ордена Держави) — за визначний особистий внесок у становлення і розбудову незалежної Української держави, багаторічну активну політичну та громадську діяльність (21 серпня 2001 р.) Особі, удостоєній звання Герой України, вручаються нагородні атрибути звання Герой України: орден "Золота Зірка" або орден Держави, Грамота про присвоєння звання Герой України, мініатюра ордена, посвідчення про присвоєння звання Герой України.

Зліва наведені відповідно знаки ордену Держави та ордену "Золота зірка" Мініатюрами даних орденів є їх копії у зменшеному вигляді. Ордени виготовлені з золота, стрічка ордену шовкова муарова, ширина якої 28 мм. Внизу під знаками орденів наведені відповідні їх планки, які являють собою металеві пластинки обтягнуті стрічкою. На планці позолочене зображення відповідного ордену. Розмір планки: висота – 12мм , ширина – 28мм. Вручення ордену підтверджується відповідним Указом президента(див. Указ президента України про присвоєння звання Героя України Кравчуку Леоніду Макаровичу додаток 6).

Орден князя Ярослава Мудрого II ст. (2007), III ст. (2004), IV ст. (1999), V ст. (1996)

Нагородженому орденом князя Ярослава Мудрого вручається комплект атрибутів відзнаки:

- до I ступеня — знак ордену, дві зірки ордену, плечова нагородна стрічка з бантом, мініатюра знака ордену, грамота про нагородження;
- до II ступеня — знак ордену, зірка ордену, мініатюра знака ордену, орденська книжка;
- до III, IV, V ступеня — знак ордену, мініатюра знака ордену, орденська книжка.

Орден князя Ярослава Мудрого I і II ступеня має знак ордену і зірку ордену. III, IV і V ступені — тільки знак ордену. Нижче наведені відповідно

знаки орденів II-III ступенів, IV ступеня, V ступеня та зірка орденів I та II ступенів. Нагородження орденом підтверджується Указом президента України, церемонія вручення відбувається в президентському палаці в Києві.

Леонід Макарович Кравчук як письменник

Леонід Макарович Кравчук є видатною постаттю в історії України. З його іменем пов'язують багато історично важливих подій для України, а зокрема для встановлення її державності. Він спробував себе в педагогіці, політиці... Не оминув він і літератури. На сьогодні Леонід Макарович є автором книг "Держава і влада: досвід адміністративної реформи" (2001), "Маємо те, що маємо" (2002), "Одна Україна, єдиний народ"(2010), а також більше 500 статей .

Політичні погляди Леоніда Кравчука на сучасну політику

Перший **Президент** Незалежної **України** Леонід Макарович **Кравчук** незадоволений теперішньою ситуацією в **Україні**. Попри те, що він сам колись уособлював "ненависну владу", і навіть мав відношення до одіозного СДПУ(о), дії свого наступника Віктора Федоровича Януковича, а ще більше – його підлеглих та послідовників, **Кравчук** критикує якнайгостріше. Про це ми мали змогу довідатися під час презентації книги Л.**Кравчука** "Одна **Україна**, єдиний народ" на форумі видавців у Львові.

- Я, маючи великий досвід, навіть не можу спрогнозувати, яким же майбутнє **України** буде завтра. Хотілося б вірити, що воно буде толерантним принаймні і спокійним. Я вірю, що ніхто вже **Україну** на коліна не поставить. Спроби будуть, і не тільки внутрішні. Але як ми можемо будувати країну, коли на такому рівні (я називаю двох ректорів) залишаємось рабами, боягузами, підлабузниками? - Розповів Леонід Макарович.

У словах колись найвищого керманича великої європейської держави, якою за своєю сутністю є **Україна**, відчувається розчарування й навіть деякий розпач. Що ж має творитися в голові пересічного громадянина, коли настільки поважна людина перебуває в розгубленості? **Л.Кравчук**, щоправда, намагається аналізувати ситуацію, виявити основні причини того, чому ми опинилися на краю великої прірви. Він говорить, що не лише ворожі до **України** сили до цього доклали руку, але й ті, кого прийнято називати патріотами своєї Батьківщини:

- Я приїздив до Львова, коли йшла **президентська** кампанія. Я відкрито, щиро на телебаченні говорив, що **Президент** Ющенко не переможе, **Президент** Ющенко не потрапить навіть у другий тур. Я дивився на зал і бачив посмішки, мовляв, "говори, говори". І всі розповсюджували думку, що "вони однакові", "не голосуйте ні за кого". Вся історія **України** побудована на тому, що ми не можемо стояти разом і захищати національні стратегічні інтереси.

Що ж тепер? А тепер ми дійшли до того низького рівня, коли навіть **Кравчукові** іноді намагаються затулити рота. Зокрема, Леонід Макарович розповів доволі повчальну історію видання книги, яку він презентував у Львові:

- Десь 2 роки тому я зустрівся з ректором Європейського Університету в Києві Іваном Тимошенком, - розповідає пан **Президент**. - Він мені казав, що був би радий "видати книгу за вашими записами", щоб ми її презентували, зробили б декілька зустрічей. Я зголосився... Він взяв цей матеріал, працював над ним після того, як відбулися **президентські** вибори, а

книги нема й нема. Вона мала вийти до початку січня. Наприкінці квітня я телефоную йому й питаю – "Іване Івановичу, що сталося?", - а він мені відповідає, що треба зустрітися. При зустрічі він мені каже, що не може видати цю книжку, тому що його запросили у високий кабінет і сказали, що якщо він видасть цю книгу, то вони зроблять все, щоб він не був ректором, а університет мав великі проблеми. Я був здивований, тому що, прочитавши, можна побачити, що там немає ані жодного образливого слова, ані підтексту. Якщо ми будемо боятися, тоді нам не можна будувати **Україну**.

Я бачив не раз "інтелігентів", які спочатку боялися, а потім щось робили. Я зустрівся свого часу з ректором Київського Національного університету, святкували ювілей університету, який я закінчив, до-речі, з червоним дипломом. Вони зібрали наукову раду, це коли Кучма прийшов до влади, і вирішували питання – чи запрошувати мене з дружиною, яка теж закінчила цей університет з червоним дипломом, на ювілей. І вирішили не запрошувати. Для того, щоб не було незручностей Кучмі. А коли до **України** приїхав Білл Клінтон, вони знайшли мене, і не університет запросив мене на зустріч, а делегація американців і Білл Клінтон. Коли перераховувались люди, які закінчували університет, я сидів у першому ряду, і мене не назвали. Я розповідаю так детально, щоб ви знали, з ким ми будемо **Україну**, - говорить **Л.Кравчук** і нарікає:

- Жоден **президент** не продовжував лінію свого попередника. Жоден. Всі рекорди побив Леонід Кучма. Він почав з конституційного договору, що був якоюсь абракадаброю політичною. Прийняли конституційних договір, який не приймався конституційною більшістю (278 голосів). Потім Конституцію, у 1996 році, переробивши її з парламентсько-**президентської**, яка була при мені, в **президентсько-парламентську**. Потім референдум про повноваження **президента**, на три пункти збільшили. А потім Кучма відмовився від цього і вніс проект парламентсько-**президентської**, щоб Ющенкові було "краще керувати". А Ющенко думав про **Україну**? Він мав правильні ідеї: національно-патріотичні і т.д. Але так незграбно їх

здійснював, що завдавав часто-густо шкоду **Україні**. Скомпрометував майдан, демократичну форму правління і все, що тільки можливо, а під кінець зробив все, щоб перемогла нинішня влада. Він зробив для цього все або найбільше, що міг зробити. Ющенко мені ніколи зла не робив, і в мене немає особистих претензій до нього. Я дивися як від **президента** до **президента** все змінювалось, змінювались політичні курси, принципи і форми управління країною. І я дивуюся сьогодні, що вона ще стоїть, живе і буде жити. Наша країна дуже сильна. Інакше як би вона витримала за 19-ть років чотири курси і п'ять форм правління?

Надалі ж перший **Президент України** намагається сформулювати національну ідею. І всі присутні, загалом, розуміють, що для нас та ідея має бути простою, але, водночас, глибоко змістовною. Ось як її висловлює **Л.Кравчук**: "Є три проблеми, про які я постійно говорив, ми мусимо їх вирішити. Перша проблема – мова, друга – церква, третя – історія **України**. Тільки на цих трьох підвалинах може вирости патріот. Все решта – це умови для виростання, механізми, Конституція тощо.

А ось ці три закладаються в людині. Вирішили хоч одне? Ні. А зараз маємо загрози. Нещодавно прочитав в журналі, що дітей вивели на свої школи, вручили портрет діючого **президента** і співали пісеньку "дядя Вітя – наш лучший **президент**". Я думаю зараз лише про одне – як нам бути розумнішими? Якщо ми не зможемо зайняти виважену помірковану позицію, якщо вони дуже вліво, а ми дуже вправо? Моя думка постійно навколо того, що ми маємо створити свою сучасну гуманістичну політику, яка наповнює національне життя загальнолюдськими цінностями, національними. Ми мусимо зробити це, щоб наші **українські** сили не лякалися. Злякатись і плакати – це наша традиція. А піти і переконати, що це таки важливіше, і буде краще!

Коли соловей сидить біля гніздечка своєї коханої і співає пісню солов'їну, і пташенята чують її, то вилуплюються солов'ї. А якщо сяде ворона і почне каркати, то те пташеня також може закаркати. Я веду до того

до того, що пора може розкидати цих воронів. Хто заважає вчителям проводити **українську** ідею, **українське** слово? Так, є проблеми. Я поки не сказав Табачнику, що якщо ви спільно з Росією видасте книгу, то це буде втручання Російського Міністерства у внутрішні справи **України**. А коли книга буде випущена двома міністерствами і допущена до **українських** учнів, це буде означати, що ми вже губернія. Тому прошу зараз всіх не втікати і не плакати. Чи хтось сподівається, що влада буде іншою...

А як ви хотіли? Ви читали програму **президента**? Він відступає від своєї програми? Ні. Він робить те, що й обіцяв. Якщо говорити відверто, то порівняно з тією командою, яка там є, то Віктор Федорович набагато гуманніше ставиться до цього питання. Я хочу, щоб ви розуміли правду, нам не треба людей обляпувати. Нам треба людей бачити такими, якими вони є, і шукати в цих людях те, що можна підтримати і допомогти. А зробити ворогами всіх – це найменша справа. Хочу вам щиро сказати, що він не відноситься до екстремістів. Як все це так поставити, щоб ми не принижувалися, не перебільшували свої можливості, а шукали ту точку, на яку натиснути, щоб організм відчув. Як цю точку знайти? Де знайти тих людей, щоб ми могли впливати, контролювати? Коли відстрілюють свої своїх, при чому не по справі, а зловмисно, для того, щоб вбити ідею... Я не хочу подавати себе в ідеальному образі, але я хочу сказати, що всі документи утворення **Української** держави підписані Леонідом **Кравчуком**. Це вже ніхто не зможе змінити і не це є темою моєї книжки. Я щасливий, що я зламав себе і зламав хребет цієї страшної імперії. А що зараз?

Чого зараз так відстрілюють істориків? Нам є від когось щось ховати? Виходить якийсь недоросль і починає мені розказувати, що мені читати, а що – ні. Він мене буде обмежувати в тому, що я маю знати. Я жив в цьому суспільстві. А потім мені розказують, що мені цього не можна знати, тому що їхні діди, батьки робили те, що їх після цього важко назвати людьми. Не хочеться, щоб ми це знали, але треба"...

Висновок

До написання даного досьє в мене були зовсім інші погляди на першого президента України Леоніда Макаровича Кравчука, які дещо змінилися під час вивчення матеріалів поданих у даній роботі. Про дану постать я знала тільки зі шкільних уроків історії, та дещо з розповідей старшого покоління. Він для мене був зовсім не цікавою особистістю. На даний момент я усвідомила на скільки багато він зробив для України, а загалом для становлення її державності. Його особливість в тому що він був першим. Незважаючи на всі труднощі, які виникли на той час Леонід Кравчук зміг переконати людей, що він саме та людина, яка зможе зробити життя людей кращим та стабільним. Хоч йому не вдалося зробити те що він хотів, чи мав намір зробити, все ж таки він зміг об'єднати український народ та покласти початок створенню української державності. Він поклав початок у політичному процесі.

На мою думку однією з найголовніших причин його невдачі було те, що на той час відбувалося лише формування країни де ще практично не було нічого українського. Навіть конституція дісталась у спадок новонародженій Україні від Радянського Союзу. Все потрібно було робити майже з нуля, як політику, так і культуру, а заодно і формувати, так би мовити, ному політичну свідомість українців. Але він дав всьому початок, зрушив з місця всей процес.

Становлення державності це досить затяжний процес, і як би не хотілося його не можна було закінчити за три роки і вийти на високий рівень розвитку. Леонід Кравчу зробив не малий внесок для того, щоб вивести України на міжнародну арену. І не зважаючи на це все він зміг гідно відступити, призначивши дострокові вибори президента у 1994 році і віддати свій пост Леоніду Кучмі, для продовження справи на блага своєї держави.

Сьогодні ж Леонід Кравчук вважає головною помилкою молодих політиків те, що кожен з них починає свою справу, а не продовжує уже

розпочату. На помилках вчаться, і на мою думку, аналізуючи діяльність попередніх урядів можна було б запобігти багатьом помилкам, які були здійснені за останній час.

Одже можна зробити висновок про те, що Леонід Кравчук назавжди ввійшов в історію України, його ім'я завжди будуть пов'язувати з незалежністю України. Адже він зробив те, що до нього ніхто не насмілювався зробити. І це всього навсього сільський хлопчина з Рівненщини...

Додатки.

Додаток 1.

а
Сформувати комітет з питань
кваліфікації персоналу

№ 10 88
Директору
Черновицького фінансо-
вого технікуму
с/п Кравчука
Леоніда Макаровича

Заявление

В связи с направлением меня на
работу в Черновицкий финансовый
техникум Михайловской фінансов УССР,
прошу, пожалуйста, меня в штат препода-
вателей не считать преподавателя
педagogической школы.

12/VI - 1958г.

Кравчук

Л.М. Кравчук.

Додаток 2.

Чернівецький слід Леоніда Кравчука

В архівах Чернівецького фінансового технікуму збереглася заява Л.Кравчука з проханням прийняти його на роботу. Ось її копія. Збереглося й фото претендента на викладацьку посаду. Серед тих, хто був причетний до розвитку нашого міста, варто згадати незлим, тихим словом і колишнього Президента України Леоніда Макаровича Кравчука. У фундаменті добрих справ столиці Буковини він залишив і свою цеглину. Тому заслужено став кавалером почесної медалі "На славу Чернівців", з чим ми його щиро вітаємо. Годилося б кількома штрихами (особливо для підростаючої молоді) окреслити момент перебування Леоніда Макаровича в Чернівцях.

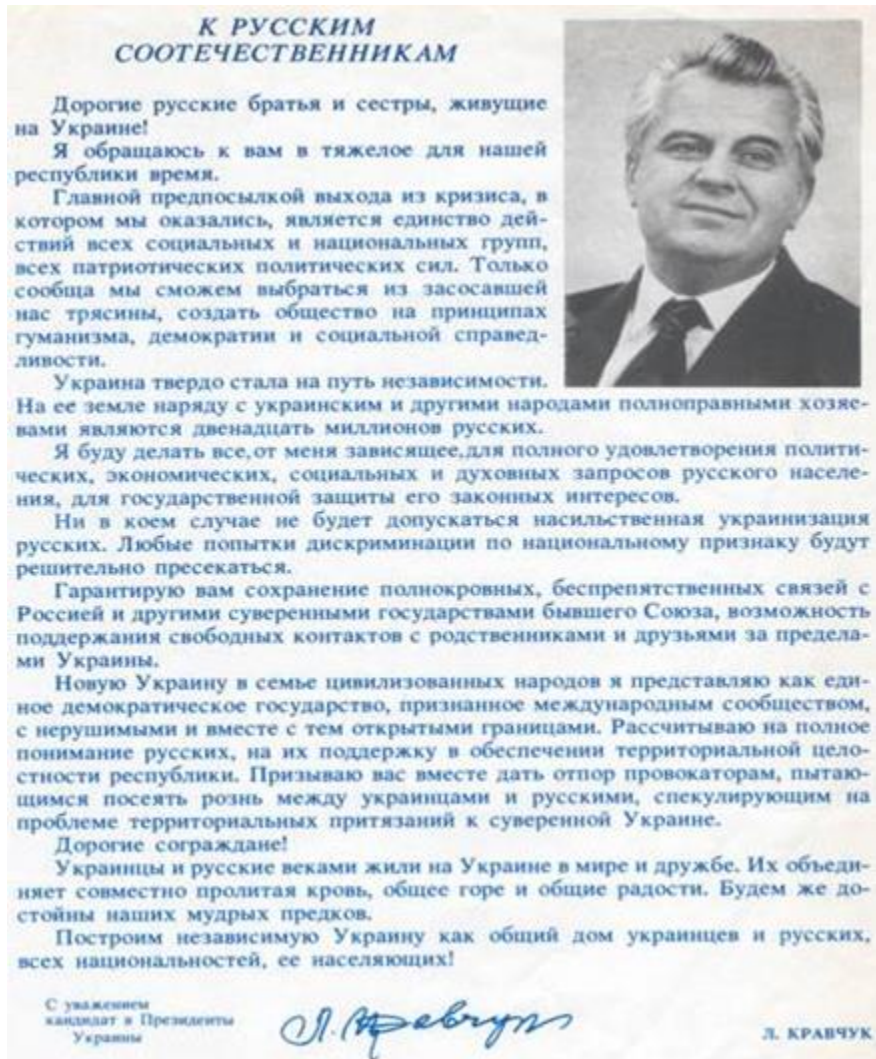
Про всі ці віхи можна довідатися в правонаступниці Чернівецького фінансового технікуму, де працював Кравчук, Буковинській державній фінансовій академії. Тут про це зібрали обширний матеріал. До речі, він увійшов до прекрасного видання, випущеного вузом на честь свого ювілею. У 1958 року юний Леонід Кравчук закінчив економічний факультет Київського держуніверситету імені Тараса Шевченка (до речі, з відзнакою) і був направлений на викладацьку роботу в Чернівецький фінансовий технікум. Згідно з наказом № 176 від 12 серпня 1958 року новачка зарахували на посаду викладача політекономії. Маючи світлу голову, він швидко вибився у лідери.

Через місяць його призначили керівником групи. Вже тоді організаторський талант молодого Кравчука помітили в головному партійному штабі області – обкомі Компартії України – і запросили перейти туди на роботу. У 1960 році він так і зробив: влився в партійну ієрархію, спершу на посаду консультанта-методиста Будинку політосвіти, де теж довго

не затримався. А далі стався нечуваний підйом по партійній драбині. Але то вже загальновідомі факти...

Ось таким був чернівецький слід цієї непересічної людини. Колись Леонід Макарович назвав Чернівці стартовим майданчиком своїх майбутніх злетів. І це відповідає дійсності.

Додаток 3.

Додаток 4.

Урочисте засідання Верховної Ради України. Сесійний зал Верховної ради України. 5 грудня 1991 року

Головує Перший заступник Голови Верховної Ради України ПЛЮЩ І.С.

(...) Як уже повідомлялося, Центральною виборчою комісією було видано посвідчення на право отримання підписних листів та збирання підписів на свою підтримку 95 претендентам на кандидата у Президенти, 26 із них разом зібрали понад 2 мільйони підписів. На підтримку решти

претендентів підписи до Центрвиборчкому не надходили. Кандидатами у Президенти було зареєстровано 7 осіб, кожного з яких підтримали своїми підписами 100 тисяч і більше виборців.

У ході виборчої кампанії один б кандидатів своє кандидатуру зняв. У бюлетені для таємного голосування залишилося 6 кандидатів. Вони одержали таку кількість голосів:

ГРИНЬОВ Володимир Борисович - "за" 1.329.758, або 4,17 процента

КРАВЧУК Леонід Макарович - "за" 19.643.481, або 61,59 процента.

/Оплески/.

ЛУК'ЯНЕНКО Левко Григорович - "за" 1.432.556 голосів, або 4,49 процента. /Оплески/.

ТАБУРЯНСЬКИЙ Лнопольд Іванович - "за" 182.713 голосів, або 0,57 процента. /Оплески/.

ЧОРНОВІЛ Вячеслав Максимович - "за" 7.420.727 голосів, або 23,27 процента. /Оплески/.

ЮХНОВСЬКИЙ Ігор Рафаїлович - "за" 554.719 голосів, або 1,74 процента, /Оплески/.

Згідно з статтею 17 Закону про вибори Президента України Центральна виборча комісія вирішила вважати обраним Президентом України КРАВЧУКА Леоніда Макаровича, який одержав на виборах більше половини голосів виборців, що взяли участь у голосуванні / Оплески /.

Просимо, шановний Леоніде Макаровичу, прийняти наші щирі вітання з виявленим високим довір'ям народу і побажання успіхів у вашій відповідальній роботі на цьому найвищому державному посту незалежної України.

Дякую за увагу. /Оплески/.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово для принесення присяги надається Президенту України Леоніду Макаровичу Кравчуку.

КРАВЧУК Л.М. "Урочисто присягаю народові України при здійсненні повноважень Президента України суворо додержувати Конституції і законів

України, поважати і охороняти права і свободи людини і громадянина, захищати суверенітет України, сумлінно виконувати покладені на мене високі обов'язки". /Оплески/. (...)

Додаток 5.

Урочисте засідання Верховної Ради України. Сесійний зал Верховної ради України. 5 грудня 1991 року

Головує Перший заступник Голови Верховної Ради України ПЛЮЩ І.С.

(...)ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Президенту України Леоніду Макаровичу Кравчуку.

КРАВЧУК Л.М. Шановні народні депутати! Дорогі гості! Пані і панове! Громадяни незалежної України! Хотів би щиро привітати всіх вас і поздоровити з вікопомною подією в житті нашого народу - народженням нової України. Вона народилася на основі волевиявлення народу, за найвищими законами демократії.

Народ України перед усім світом показав свою волю і розум, своє одвічне устремління до свободи і власної державності. І здійснив він це в мирі і злагоді. З великою історичною перемогою вас, дорогі друзі!

Пропоную на честь цієї знаменної події здійснити сьогодні в столиці України місті Києві святковий салют.

Вже перші дні після референдуму підтвердили, якою шаною користується Україна в усьому світі. Численні поздоровлення і привітання, офіційне визнання з боку Канади, Польщі, Угорщини, Росії, телефонна розмова з Президентом Сполучених Штатів Америки Джорджем Бушем ще раз продемонстрували повагу демократичних урядів до волевиявлення нашого народу.

Користуючись нагодою, хотів би щиро подякувати всім, хто підтримав і визнав наше прагнення до свободи і незалежності. /Оплески/.

Шановне товариство! У своєму сьогоднішньому виступі хотів би зупинитися на ключових моментах внутрішньої та зовнішньої політики України, яку буде проводити її Президент.

Вся наша політика буде визначатися тим, що Україна є повнокровоною, повноправною, незалежною державою. На її території мають чинність виключно Конституція і закони України. Вона є рівноправним суб'єктом у зовнішніх зносинах. Вона є відкритою демократичною правовою державою, в якій єдиним джерелом державної влади є народ, а людина - найвищою цінністю.

Президент, одержавши владу від народу, має служити йому і забезпечити його достаток, права і свободи кожної людини. Він має дбати про авторитет держави, її могутність і захищеність.

Які ж найбільш важливі зміни в сфері економіки? Ми будемо будувати соціальне спрямовану економіку, яка працює на людину, а не за рахунок людини, дає людині все для нормального цивілізованого життя.

Наші найперші кроки в галузі економіки будуть спрямовані на здійснення глибоких, послідовних, скоординованих у часі економічних реформ, створення якісно нової, змішаної економіки, становлення внутрішнього ринку України як самостійної держави, інтеграцію її економіки з економікою держав колишнього Союзу та в європейський і світовий економічний простір.

Основне в економічній сфері - віддати власність людині, зробити її хазяїном. Усі відомі на сьогодні цивілізованому людству форми власності будуть на території України юридично рівними.

Земля буде належати тим, хто її обробляє. Ми відродимо українське село, зробимо землю матір'ю багатства, а людей, що живуть на цій землі, - вільними.

Роздержавлення та приватизація власності створять рівні умови господарювання всім підприємствам і підприємцям: державним, приватним, орендним, кооперативним, індивідуальним, а також зарубіжним інвесторам,

Підприємець стане основою економіки, її душею, її рушійною силою. Ми знімемо всі обмеження на комерційну діяльність державних підприємств, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, будемо залишати їм більшу частину валютної виручки, введемо режим підтримки приватного підприємництва та підприємці в на державному рівні.

Держава зніме з себе функції виробника і передасть їх безпосередньо підприємцям, перейде від короткого управління до регулювання економіки. Державні структури економічного управління будуть простими, ефективними, дешевими, побудованими за функціонально-цільовим принципом, при широкому розвитку територіального економічного самоврядування.

Ми підемо на рішучі структурні зрушення, конверсію оборонних підприємств, створення нових економічних структур, спроможних забезпечити людині добробут і достаток.

Створення національної економіки вимагає введення національної грошової одиниці. Перехід до неї ми здійснимо так, щоб людина не втратила своїх чесно зароблених заощаджень. Ми змінимо принципи формування державного бюджету України, що дасть змогу Уряду та місцевій владі самим розпоряджатися фінансовими ресурсами, спростимо систему оподаткування та знизимо рівень податків, скоротимо витрати державного бюджету та його дефіцит.

Знімаються будь-які адміністративні обмеження доходів населення. Все, що зароблено чесною працею, повинно належати людині, не може бути вилучено у неї державою. Людина має право розпоряджатися своїми доходами самостійно.

Для тих, хто неспроможний забезпечити собі прожитковий мінімум, держава створить ефективну систему соціальних гарантій та захисту. Це стосується перш за все дітей, жінок-матерів, пенсіонерів, непрацевдатних та безробітних.

Ми будемо будувати економіку відкритого типу, де широке залучення іноземних капіталів, технологій та інтелекту поєднується з ефективним захистом національного ринку та національних економічних інтересів. Будуть введені в дію механізми захисту іноземних капіталів, створені рівні умови господарювання українським та іноземним підприємцям.

Хочу підкреслити, що на найближчий час бачу пріоритетними напрямками економічної політики такі:

- стабілізація економіки шляхом її глибокого реформування;
- вирішення проблеми продовольства та насичення ринку товарами широкого вжитку;
- соціальний захист населення при переході до ринку.

Які ж основні принципи політики в галузі державного будівництва? Ми будуватимемо державу суверенну і самоврядну, незалежну і відкриту, демократичну і правову. Тобто державу з усією сукупністю її якісних ознак. І така держава не протистоятиме суспільству, а суспільство - державі!. Вони будуть надійними і рівноправними партнерами. В такій державі має бути забезпечено надійний захист життя, майна, прав і свобод громадян.

Нову, незалежну Україну ми розбудовуватимемо на демократичних засадах. Вільну державу має творити вільний громадянин.

Створення правової держави передбачає впровадження принципу поділу влад на законодавчу, виконавчу і судову. Ми будемо наполегливо добиватися його реалізації.

Одне з невідкладних завдань сьогодення - зміцнення виконавчої влади і водночас розвиток самоврядування на місцях. Можливі шляхи розв'язання цієї проблеми містяться в моїй передвиборній програмі.

Хочу сказати, що найближчим часом я внесу на розгляд Верховної Рада конкретні пропозиції щодо структури президентської влади, а також щодо подальшої реформи всіх владних структур з метою їх суттєвого зміцнення, підвищення відповідальності за виконання своїх безпосередніх функцій. Для

здійснення цих важливих завдань маю намір скористатися відповідними владними повноваженнями Президента.

Негайно будуть вжиті рішучі заходи, щоб узяти під свій жорсткий контроль митницю, інші структури, через які, наче в пісок, тече за межі республіки національне багатство України. /Оплески/.

Ми поведемо безкомпромісну боротьбу з таким злом, як спекуляція, корупція, організована злочинність, яка сьогодні перетворилась у справжню біду нашого суспільства.

Закон і тільки закон має стати нормою життя і поведінки наших людей, кожного громадянина.

Енергія президентської влада буде спрямована і на завершення процесу духовного самовизначення українського народу, йдеться, насамперед, про формування нової політики в галузі науки, освіти і культури. Ми будемо не просто підвищувати освітній і культурний потенціал незалежної України, а надамо йому якісно іншого стану, пов'язаного із зрушеннями в народногосподарській структурі.

Українську культуру, мову, національну самосвідомість історичну пам'ять так довго і ретельно нищили, що треба докласти величезних зусиль, аби їх відродити.

Наш найперший обов'язок - у якомога стисліші строки створити програму реорганізації всієї системи освіти. Вона має перетворитися на цілісний організм із взаємодоповнюваних елементів, здатних забезпечити підготовку фахівців світового рівня. Я робитиму все від мене залежне для матеріальної підтримки освітян, науковців, митців у їхній благородній праці. Наша держава повинна виділяти не менше 10 відсотків національного доходу, які б забезпечували розвиток освіти, науки і культури. /Оплески/.

Хочу підтвердити незмінність своєї позиції у релігійному питанні: "Вільна церква - у вільній державі". Головне тут - це мир, злагода, терпимість між віруючими різних конфесій, між віруючими і невіруючими. Невдовзі

буде прийнято спеціальну державну програму, мета якої - створити належні умови для діяльності всіх конфесій і релігійних об'єднань.

Особлива увага буде приділена гарантуванню вільного культурного розвитку національних меншин, взагалі, наріжним каменем політики Президента стане забезпечення рівних прав громадян України, незалежно від їхньої національності, віку, статі, соціального походження, політичних переконань, ставлення до релігії. Всі національності матимуть рівні можливості і повну свободу розвитку своїх мов і культур. Гасло "Кожній національній меншині - свою мову і свого школу" буде наповнене реальним змістом. /Оплески/.

Як відомо, Верховна Рада України ратифікувала основні міжнародні пакти про права людини. Отже, вони стають тепер невід'ємною частиною нашого внутрішнього законодавства. Найближчим часом буде ухвалено Декларацію прав і свобод людини, положення якої увійдуть до нової Конституції.

Як стрижневу ідею всієї діяльності на посаді Президента розглядаю збереження в українському домі громадянського миру, встановлення злагоди і довіри між владою і народом, між партіями і рухами, між людьми. Основою об'єднання народу може стати державницька ідея, спільна праця для творення нової України. Саме це має згуртувати різні соціальні і політичні сили, людей усіх національностей і віросповідань.

Тепер щодо зовнішньої політики. Вона базуватиметься на таких засадах, як принциповість, передбачуваність та прагматизм, її головною метою є забезпечення національних інтересів України, захист прав і інтересів її громадян за кордоном, створення сприятливих умов для соціально-економічного розвитку нашої держави.

Наша держава виходить на міжнародну арену відкритою до всього позитивного, що вироблено людством, готовою зробити свій внесок до цього доробку. Альфою і омегою у наших зовнішньополітичних діях буде беззастережне визнання принципів і норм міжнародного права. Статут

Організацій Об'єднаних Націй, Хельсінкський заключний акт, Паризька хартія, міжнародні стандарти у галузі прав людини - ось та основа, на якій будуватиметься зовнішня політика незалежної України.

Одним з головних принципів міжнародного співжиття є територіальна цілісність держав і недоторканність їх кордонів. Історичний досвід переконливо свідчить, що гальванізацією територіальних проблем можна досягти лише одного - зруйнувати підвалини загальноєвропейської безпеки. Це було б загрозою для національної безпеки не лише України, а й усіх європейських країн. Україна не має територіальних претензій до будь-кого з своїх сусідів і не визнає ніяких претензій до себе. /Оплески/.

Ми ще і ще раз заявляємо: Україна має намір стати у майбутньому без'ядерною і нейтральною державою. Ми розглядаємо ядерну зброю колишнього Союзу на своїй території як таку, що знаходиться на ній тимчасово. Україна наполягає лише на праві політичного контролю за її незастосуванням. Наша мета - повне знищення всієї ядерної зброї, яка є в Україні, і перетворення України в без'ядерну зону. /Оплески/.

Ми вважаємо також обов'язковим виконання положень Договору про звичайні збройні сили в Європі 1990 року, що перебувають на її території. Збройні ж сили України, які виникнуть на місці збройних сил колишнього Союзу, створюються виключно для захисту незалежності, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів України у мінімальних, необхідних лише для потреб оборони розмірах.

Україна підтверджує свої міжнародні зобов'язання і заявляє про своє правонаступництво відносно всіх договорів і угод колишнього Союзу, які відповідають загальнолюдським нормам і не суперечать власним корінним інтересам українського народу. /Оплески/. Це стосується також справедливо визначеної частки наших закордонних активів і боргів. /Оплески/.

Україна - європейська держава. Цим і визначаються пріоритети нашої зовнішньої політики. Саме з країнами європейського континенту нас пов'язують найтісніші політичні, економічні, гуманітарні зв'язки. Розвиток

якнайширших відносин з ними, але вже на якісно новій основі, ми розглядатимемо як своє першочергове завдання.

Крім Європи, ми зацікавлені у налагодженні і розвиткові відносин з державами, де є значний прошарок вихідців з України, перш за все із Сполученими Штатами та Канадою. Маємо також інтерес до індустріальних азіатських країн, країн Близького Сходу та інших.

Зрозуміло, що особливо ми зацікавлені в добрих відносинах з усіма республіками колишнього Союзу, і насамперед - з Росією. Нас пов'язують спільні економічні, політичні та військовостратегічні інтереси, історична доля, культурна традиція. Окрім того, в Україні проживає близько 12 мільйонів росіян. Називати їх національною меншиною було б не зовсім точно. Українці і росіяни століттями жили разом, ділили порівну горе і радощі, разом проливали кров за цю землю. Як Президент я уявляю незалежну Україну як державу українців, росіян, усіх національностей, що її населяють. Іншою вона просто не може бути. /Оплески/. Саме тому я щиро вірю в добре майбутнє наших відносин з Росією, в кращу долю як українського, так і російського народів. І ми не зробимо ніяких кроків, які б дозволили скористатися ними і розіграти "російську карту".

Шановне товариство! На долю народу України випали тяжкі історичні випробування. Його поневолювали і нищили, морили голодом і вбивали "мирним атомом", нівечили історичну пам'ять і переслідували мову. Та найбільше зусиль докладали різномастні загарбники, щоб відірвати українців від прадавнього коріння, представити їх як безбатченків, спотворити тисячолітній досвід державотворення.

Проте ідея незалежності України завжди горіла живим незгасаючим вогнем у душах її кращих синів і дочок, жевріла в кожному чеснім і чистім серці.

Сьогодні український народ демократичним шляхом ясно виразив свою волю - самостійній державі бути! Україна жива. Вона підвелася з колін і

зробила перший крок по шляху загальнолюдської цивілізації, до свободи і добробуту.

Ми йшли до цього щасливого дня, спираючись на досвід і розум наших дідів і прадідів. Нас надихали подвиги героїв, які захищали нашу землю, стійкість тих, хто боровся за волю України в тюрмах і концтаборах. Ми маємо пройти свій шлях і зробити велику роботу. Хай же нам вистачить мудрості, сили і наснаги, щоб гідно пройти цей шлях і /Оплески/.

Додаток 6.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про присвоєння звання Герой України

За визначний особистий внесок у становлення і розбудову незалежної Української держави, багаторічну активну політичну та громадську діяльність **постановляю:**

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена Держави КРАВЧУКУ Леоніду Макаровичу - народному депутатові України.

Президент України Л.КУЧМА

м. Київ, 21 серпня 2001 року N 701/2001